

Recenzní posudek na publikaci

Analyza alternativních způsobů řešení sporů v pracovněprávních vztazích

autorů Pichrt, J., Štefko, M., Morávek, J.

Předložená publikace představuje výrazný autorský počín v dané oblasti, a to nejen z pohledu české právní teorie, ale minimálně evropské. Mimořádnou aktuálnost tohoto tématu zdůrazňuje skutečnost, že v České republice je od počátku 90. let deficit v alternativních způsobech řešení pracovněprávních sporů, přičemž ani právní úprava a praxe soudního řešení není vyhovující. Problém je jednak, že neexistují speciální pracovněprávní senáty (a to minimálně na úrovni nižších soudů), dalším problémem je složení těchto senátů a v neposlední řadě skutečnost, že soudní řízení není ani levné, ani rychlé. Všechny tyto skutečnosti vedou k tomu, že v současné době je zcela nedostatečná procesní ochrana zaměstnanců a jejich práv, a tím je ohrožena vymahatelnost práva v oblasti pracovněprávních vztahů.

Z uvedených důvodů je třeba vysoce pozitivně hodnotit skutečnost, že přichází publikace právě v této, dá se říci kritické situaci, v oblasti pracovněprávních sporů v České republice a navíc publikace, která přichází s návrhem komplexního řešení, a to včetně jednotlivých alternativ. Publikace je zpracována zkušeným kolektivem autorů, kteří spojují vysoké teoretické znalosti spolu se zkušenostmi z legislativní i aplikační praxe.

V první kapitole se publikace zabývá především charakteristikou metod řešení právních sporů a rozebírá jednotlivé formy a způsoby řešení těchto sporů. Na této části je třeba ocenit jednak metodologický přístup autorů v dané problematice a jednak vyčerpávající rozbor způsobů řešení sporů.

Za velice významnou považují druhou kapitolu, která se zabývá ústavněprávními aspekty dané problematiky, přičemž vychází z velice četné odborné literatury jak domácí, tak zahraniční a především velmi podrobně a kvalifikovaně rozebírá i relevantní judikaturu Ústavního soudu vztahující se k danému tématu.

Neméně cenná je i třetí kapitola, která analyzuje historický vývoj řešení pracovněprávních sporů na území dnešní ČR od druhé poloviny 19. století. Tento rozbor je zvláště významný při současném deficitu vyhovující právní úpravy, kdy v naší nedávné i vzdálenější historii můžeme najít řadu podnětů i pro úvahy de lege ferenda. Z hlediska historického rozboru se jeví právní situace v současném období jako nejméně vyhovující za celé období, které je předmětem zkoumání autorů.

Čtvrtá kapitola se pak zabývá již konkrétně pracovněprávními spory a možnostmi jejich řešení, a to z pohledu aktuální právní situace v České republice. Na tuto kapitolu navazuje pátá, která se zabývá alternativními způsoby řešení individuálních pracovněprávních sporů v ČR, tj. mediací a rozhodčím řízením. Touto úpravou se zabývá i v kontextu práva EU a cenné v této

kapitole jsou i statické údaje, které jednoznačně dokazují neuspokojivý stav v této oblasti. Na tuto kapitolu pak navazuje kapitola šestá, která se zabývá řešením kolektivních pracovněprávních sporů. V tomto srovnání je zřejmé, že právní úprava řešení kolektivních sporů je výrazně uspokojivější než právní úprava řešení individuálních pracovních sporů.

Vzhledem ke shora uvedené neuspokojivé situaci v oblasti pracovněprávních sporů považuji za výrazný přínos situace kapitolu sedmou, zabývající se vybranými instituty rozhodování pracovněprávních sporů v zahraničí. Kromě rozboru právní úpravy pro nás relevantních sousedních zemí Německa, Rakouska a Polska se publikace zabývá i úpravou dalších, a to i mimoevropských států. Rozbor zahraničních úprav je proveden velmi fundovaně a může být v mnoha směrech inspirující, vedle našich historických zkušeností, pro budoucí úpravu této problematiky v ČR.

Zvláště cenná zejména pro legislativní praxi je kapitola osmá, která se zabývá závěry de lege ferenda a naznačuje možné varianty právního řešení této problematiky. Tyto úvahy zahrnují jak návrhy na reformu rozhodování pracovních sporů soudy, tak především návrhy na řešení rozhodčího řízení v ČR, a to jak jsem již zdůraznil ve variantách. Vedle soudního řešení pracovních sporů a rozhodčího řízení se zabývá publikace i úvahami de lege ferenda z hlediska dalších alternativních forem řešení pracovněprávních sporů, zejména mediace, smírčí komise apod.

Závěrem je možno konstatovat, že předložená publikace obsahuje ojedinělé a v České republice dosud komplexně nezpracované vysoce aktuální téma řešení pracovněprávních sporů. Publikace je navíc mimořádná i komplexním mezioborovým zpracováním, které vychází i z pohledu politologických a sociologických, navíc podložených rozsáhlou znalostí naší i zahraniční literatury. Publikace je výrazným přínosem nejen pro českou teorii pracovního práva, ale zejména též pro budoucí nezbytnou úpravu této problematiky. Publikace si jistě získá pozornost nejen odborníků v oblasti pracovního práva, ale jistě i širší veřejnosti přicházející do styku s pracovním právem, zejména ze strany zaměstnavatelů a odborů.

Ze shora uvedených důvodů jednoznačně doporučuji k publikaci.

V Praze dne 11. listopadu 2016

prof. JUDr. Miroslav Bělina, CSc.